

Zbirka je opremljena z natančnim dokumentarnim aparatom. K vsaki enoti sta praviloma pripisana čas in kraj zapisa, kjer ti podatki manjkajo, so nadomeščeni z letnico določene akcije in šolskim okolišem. Novost pri dokumentaciji je pripis arhivskih signatur; z njimi je, ob morebitnem zanimanju, določeno enoto mogoče takoj najti v arhivu Inštituta za slovensko narodopisje ZRC SAZU.

Kazala na koncu nam vsak razdelek predstavljajo še s podatki o pripovedovalcih (ime, priimek, leto rojstva) in zapisovalcih (ime, priimek ter status: ponekod okrajšano z u. (učenec), d. (dijak), š. (študent); kjer teh oznak ni, pomeni, da gre za odraslega zapisovalca). Pri enotah, ki so bile prepisane z magnetofonskega traku, je to označeno z oznako m., če gre za ponatis iz lokalnega glasila, pa je naveden vir.

Sledi abecedni seznam pripovedovalcev s pripadajočimi enotami, v njem so posebej izpisani tudi skupinski viri in objave ter abecedni seznam zapisovalcev po spominu. Naslednje kazalo nam po abecednem vrstnem redu predstavi kraje, od koder so povedke, z zaporednimi številkami pripadajočih enot. Kraji so vrisani tudi na zemljevid (pripravil ga je Klemen Jerina), iz katerega je razvidno, da so izbrane pripovedi iz vsega slovenskega etničnega prostora, razen z območja onkraj Kolpe. Knjigo zaokroža spremna beseda urednice, Marije Stanonik, v kateri bralcem pojasnjuje vse okoliščine, v katerih je nastajala knjiga: natančno predstavi vse zbiralske akcije, spregovori o jezikovni podobi in vprašanju zapisa, o merilih za izbiro in ureditev gradiva. Posebej so poudarjeni tudi nekateri stari motivi in opombe o vrednotenju izbranega gradiva.

Maja Šubic je knjigi oblikovala simpatično zunanjo podobo, njeno strogo notranjo ureditev pa nekoliko ublažila s pisanimi naslovi razdelkov, ki so oblikovani na šaljiv način in se v pomanjšani obliki ponavljajo na vsaki strani zgoraj. Sem in tja knjigo poživijo tudi drobne ilustracije.

Namen zbirke je, kakor pojasni njena urednica, dokazati, da se je prastara umetnost govornega jezika ohranila do današnjih dni. Zapisana beseda je prikrajšana za zvočne učinke, ki jih lahko zaznavamo samo pri poslušanju v živo, zato urednica zbirke bralcem svetuje glasno branje, da bi zvočne učinke vsaj zaslutili.

Barbara Ivančič Kutin

***Slovenska mitologija. Enciklopedijski rečnik* (ur. Svetlana M. Tolstoj in Ljubinko Radenković). Beograd: Zepter Book World 2001. 593 strani, ilustr.**

Z zamudo je prišla do nas knjiga, ki je sicer izšla v Beogradu že leta 2001. Gre za enciklopedični slovar slovanske mitologije z naslovom *Slovenska mitologija*. Pobuda za nastanek pričujoče knjige je bila povezana z željo srbskih raziskovalcev, da bi prevedli enciklopedični slovar (v eni knjigi), ki je izšel v Moskvi v ruskem jeziku že leta 1995, in sicer pod taktirko Nikite I. Tolstoja. Tolstoj je namesto prevoda predlagal kar novo izdajo knjige, v kateri bi v glavnem sodelovali isti avtorji, tj. sodelavci Oddelka za etnolingvistiko in folkloro Inštituta za slavistiko in balkanistiko Ruske akademije znanosti v Moskvi (po Tolstojevi smrti jo vodi predstojnica Oddelka Svetlana M. Tolstoj), pridružil pa bi se jim še kolega iz Srbije, dr. Ljubinko Radenković, ki bi poskrbel za obogatitev knjige z gradivom z južnoslovanskega območja. Radenković je gesla res dopolnil, poleg tega pa tudi prevedel nekaj manj ko polovico gesel, oskrbel ilustracije ter prevzel celotno redakcijo knjige; pregled gesel o slovanskih bogovih pa je opravil klasični filolog, Aleksander Loma.

V knjigi, ki je nastala na podlagi tega dogovora, najdemo okoli 420 gesel, kar je torej precej več kot v slovarju iz leta 1995, ki je obsegal le 324 gesel, obenem pa so v njej širše in

bolj poglobljeno predstavljeni južnoslovanska duhovna kultura in slovanski bogovi. Iz prejšnje izdaje je prevzet uvodni članek Nikite I. Tolstoja z naslovom »Slovenska narodna verovanja« ter več gesel Ivanova in Toporova. Poleg tega je knjigi dodana celotna bibliografija iz slovarja *Slavjanske drevnosti* v petih knjigah.

Namen slovarja je predvsem zgoščeno predstaviti slovanski model sveta, temelječ na mitoloških predstavah. To se kaže že v sami zasnovi slovarja – pri izboru gesel je bila avtorjem izhodišče struktura tradicijskega modela sveta oz. njegovih sestavnih elementov. Gesla se torej delijo na naslednje skupine in podskupine: osebe (realni ljudje, epske osebe, bogovi, krščanske osebe, bajna bitja, personificirane figure), živali (domače, divje, ptice, plazilci, insekti), rastline, predmeti (orodje za delo, posoda in kuhinjski predmeti, oblačila in nakit, hrana in pijača, deli telesa in izločki, ritualni predmeti, material) in pojavi, prostor (kozmos, geografski objekti, kraji z ritualnim pomenom, zgradbe in deli zgradb, mitološki kraji), čas (obči pojmi, letni prazniki in dnevi, ki imajo v letu poseben pomen; dnevi v tednu, dnevni in nočni čas), dejanja (obredi, obredna dejanja, dogodki, prepovedi, imenovanje), atributi (barva, število).

Isti elementi strukture so upoštevani tudi v strukturi vsakega gesla posebej. Ta v glavnem sledi naslednji shemi: definicija vsebine gesla, glavna poimenovanja pri različnih slovanskih narodih oz. v eni kulturi, opisi zunanega videza, funkcij in predikatov, prostor, čas in atributi.

Slovar zajema tako jezikovno gradivo, tj. sledove mitoloških predstav v slovanskih jezikih, kot tudi slovansko etnološko in/oz. folklorno gradivo. Je izčrpna predstavitev temeljnih slovanskih verovanj in drugih oseb, dejanj, elementov itn., povezanih s slovansko mitologijo, slovenskemu bralcu pa bo zaradi jezika in dodatnega poudarka na južnoslovanskem izročilu nemara bližji kakor večdelni *Slovar slavjanskyb drevnostej*, ki ga v ruskem jeziku izdaja že omenjeni inštitut iz Moskve. Edina pomanjkljivost, ki bi jo knjigi lahko očitali, je tista, ki bi jo lahko očitali tudi ruskemu slovarju, namreč, da je vsa literatura navedena šele na koncu vsakega gesla – vsaj za strokovnjaka bi bilo pregledneje in uporabneje, če bi bila ta navedena sproti, med besedilom, in ne šele na koncu. Vendar je knjiga prav gotovo izjemno koristna in dobrodošla tudi s to drobno slabostjo.

Mirjam Mencej